

past binnen de kaders die CKV biedt, is de opvatting van wereldliteratuur als een vorm van intercultureel onderwijs. Dat ideaal lijkt op gespannen voet te staan met het pleidooi voor de terugkeer van een nationaal gerichte canon. In het slot van deze bijdrage zal met enkele voorbeelden worden getoond dat beide perspectieven juist met elkaar te combineren zijn.

Ronde 2

De taal van het beeld, de kunst van het zien

Klaas Verplancke
Brugge
mail@klaas.be

We beseffen het niet altijd goed, maar u en ik, wij zijn de baas.
 U kijkt naar wat u wilt,
 u kijkt hoelang u wilt,
 u kijkt wanneer u wilt.
 Met andere woorden, U en u alleen beslist
 wat u ziet,
 wat u leest.
 Want weet u, lezen is kijken en zien inéén.
 En godzijdank, we kunnen zelfs dat lezen waarvan we alleen maar weten dat het er is.

Van zodra u een boek opent, leest u gedachten, die van de schrijver of de illustrator. We lezen continu en een groot deel van deze dagelijkse communicatiestroom verloopt via beelden, zonder het zelf te beseffen. Het lezen van die beelden is iets wat we nooit leerden op school en toch zijn we wonderwel in staat om verkeersborden, signalisatie, tekens, symbolen, lichaamstaal of reclame-boodschappen te ontcijferen en te begrijpen.

Baby's kennen hun moeder al van binnen en van buiten nog voor ze bestaat als de letters m a m a. Er is een tijd geweest dat de analfabete mens de Bijbelse verhalen las en leerde aan de hand van schilderijen, glasramen en andere beeldende kunsten. Foto's, logo's, prenten en illustraties proberen ons iets te vertellen waar geen woorden bij nodig zijn. Enkel onze aandacht volstaat om het verhaal van een beeld te horen.

Elke tekenaar is een schepper met één doel : het op papier zetten van een stukje leven en zijn emoties : vrolijkheid, verrassing, spanning, hoop, eenzaamheid, angst, durf, verlangen, verliefdheid of verdriet.

Een gedreven illustrator kan meer dan uitbeelden. De verbeelding is de toegevoegde waarde aan de uitbeelding. Hij maakt beelden **bij** het woord en niet **van** het woord.. Het is de ware uitdaging om in het picturale labyrint de valkuilen van het evidente en het letterlijke te ontlopen. De techniek van de continue zelfbevraging overstijgt de valse bescherming van het oppervlakkige en het voorspelbare. Het maakt werk authentiek.

Wat vertel je met perspectief?

Wat is de functie van een voor-midden-en-achterplan?

Waar stop ik mijn beeld?

Hoe ver of dichtbij sta ik van mijn onderwerp, en waarom?

Wanneer gebruik ik kleur? en welk kleur?

Hoe groot of klein maak ik het contrast?

In welke houding, met welke grimas toont mijn personage het meest wat hij voelt?

Elk antwoord is een beslissing en een bewuste keuze voor kwetsbaarheid. Chris Ware, een notoir tekenaar en stripmaker zegt in een interview: 'Tekenen is een permanente zelfevaluatie. Bij elke lijn die je trekt denk je: Ben ik een goed mens? Ben ik een slecht mens? Al je tekortkomingen komen zonder pardon op dat vel papier terecht!'

En zo is de cirkel rond, want illustraties zijn échte verhalen met emoties, van kwetsbare mensen met emoties. Daar gaat kunst, daar gaat de kunst van het illustreren over: over de mens **in** en **achter** het verhaal. Een verhaal dat de mensheid sinds zijn ontstaan bezighoudt.

Picasso zegt: 'Alle kunst is leugen, leugen die ons dichterbij de waarheid brengt'

Een leugen waar we als lezer of kijker graag en bewust in trappen, omdat ze eerlijk en geloofwaardig is, of omdat het een ontsnapping is, of een wegwijzer. En daar reageren vooral kinderen heel spontaan en intuïtief op. Ze zijn nog onbezoedeld en kunnen veel waarheden, of zeg maar eerlijke leugens, aan. Misschien net daarom vertellen illustratoren, en alle kunstenaars graag hun verhaal aan kinderen.

In den beginne was het beeld opgesloten in het hart en het hoofd van elke pasgeborene. We zijn ooit allemaal enthousiaste tekenaars geweest van kopvoeters en surrealistische composities alvorens een woordenstroom hetzelfde kon uitdrukken. Maar verbeelding verstomt niet bij woorden, of omgekeerd integendeel, ze leefden nog lang en gelukkig samen..

Illustrator Klaas Verplancke geeft een overzicht van zijn oeuvre. Aan de hand van een uitgebreide reeks voor-beelden uit zijn en andermans werk analyseert hij de beeldtaal, vertelt over inspiratie en invloeden, geeft een overzicht van de illustratietechnieken en de principes van de vormgeving. Hij wandelt door zijn boeken en prenten en stimuleert de lezer in het kijken.

Meer info via www.klaas.be